

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
географічний факультет

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
катедра світової політики, дипломатії та туризму

Волинський національний університет імені Лесі Українки
катедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

Луцький національний технічний університет
катедра туризму та готельно-ресторанної справи

Ужгородський національний університет
катедра туризму

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
географічний факультет

Економічний університет у Катовіцах (Польща)
факультет менеджменту

Університет Градець-Кралове (Чехія)
факультет інформатики та менеджменту

Національна туристична організація України
Інститут досліджень діаспори

Міжнародна науково-практична конференція

**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА
ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У
РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГРОМАД:
НАУКОВІ ЗАСАДИ, ПРАКТИКИ,
КОЛАБОРАЦІЯ**

(до 35-річчя катедри країнознавства та туризму
Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

21 листопада 2025 року

УДК 338.483/.484(477)(06)(082)

К91

Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) – К., ТОВ «Геопринт», 2025. – 336 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
протокол № 5 від 27 листопада 2025 р.*

ISBN 968-617-674-073-5

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить її програму та результати студіювань науковців, педагогів і аспірантів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання сучасних концептів використання спадщини (від protect до use and develop), теорії музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму, моделей, технологій та інструментів використання спадщини задля розвитку територій, логістичних аспектів сталого туризму для громад, кроссекторальних колаборацій в розвитку територій, успішних практик застосування наукового знання для розвитку туризму та громад, проблем збереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі, матеріальних і духовних втрат населення Українського Полісся внаслідок російськоукраїнської війни та їхнього подолання, природи як головного ресурсу для різних видів туризму та основної принади для рекреації і відпочинку, туристсько-рекреаційного потенціалу як засобу досягнення цілей сталого розвитку та складника конкурентоспроможності територій, штучного інтелекту, віртуальної реальності, цифрових платформ у покращенні туристського досвіду та операційних процесів

© Винниченко І., упорядкування, 2025

© ТОВ «Геопринт», 2025

ОГЛАВ

Програма конференції	13
----------------------	----

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ	19
----------------	----

Сучасні концепти використання спадщини: від protect до use and develop

Жукова О. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ АКТИВ : НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	19
Пацюк В., Казаков В. ІНДУСТРІАЛЬНА СПАДЩИНА В РОКИ ВІЙНИ: З ДОСВІДУ ПРЕЗЕНТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗВІТУ НА КОНГРЕСІ ТІССІН.....	22
Яценко Б. КОНЦЕПТ «USE AND DEVELOP» В СУЧАСНОМУ ТУРИЗМІ ЯПОНІЇ...	24
Довгань Н. ПОТЕНЦІАЛ ВІЙСЬКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ, ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СТРАТЕГІЧНИЙ ВИМІРИ..	28
Дубачинська О., Пацюк В. ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ ЯК РЕСУРС ДЛЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	31
Рутинський М. КУЛЬТУРНО-РЕПРЕЗЕНТАТИВНА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ – НАРІЖНА ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ АЙДЕНТИКИ НАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ЕТНОТУРИСТИЧНОЇ ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ.....	33
Любченко В., Волинчук О. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ: ВІД КОНЦЕПЦІЇ ОХОРОНИ ДО СТРАТЕГІЇ «USE AND DEVELOP».....	36
Запотоцький С., Любіцева О., Винниченко І. НІМЕЦЬКА АРХІТЕКТУРНА СПАДЩИНА В УКРАЇНІ ЯК НЕДООЦІНЕНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІТЧИЗНЯНОГО ТУРИЗМУ.....	38

Теорія музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму

Петренко І. ПАМ'ЯТКООХОРОННИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧЕНОЇ ВІРИ ЖУК (1928-2008).....	42
Гуда А. НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ГОЛОДОМОРУ -ГЕНОЦИДУ ЯК ПРОСТІР ОСМИСЛЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО - УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	46
Гринюк Т., Борисова О. ВОЄННА СПАДЩИНА ТА «МІСТО РЕКОНСТРУКЦІЇ» У ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ПРО ДОСВІД КУЛЬТУРИ ПАМ'ЯТІ.....	48

Моделі, технології та інструменти використання спадщини задля розвитку територій

Stoyka A., Horiunova K. HERITAGE-BASED APPROACHES TO SUSTAINABLE TOURISM IN UKRAINE.....	53
Конджарян І., Винниченко І., Шпарага Т. ЖИТОМИР: «ПОЛЬСЬКИЙ» ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕТНОЕКЗОГЕННОГО ТУРИЗМУ.....	56
Кривенкова Р., Бабей І. ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО СУПРОВОДУ ІТАЛІЇ: ПОЄДНАННЯ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ ТА ГАСТРОНОМІЇ.....	59
Бучко Ж., Хмелевський М. «МАНДРОТЕРАПІЯ» ЯК КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ АДАПТИВНОГО ТУРИЗМУ В СИСТЕМІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЄКТУ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ).....	62
Мотрук С. ЧЕСЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОТУРИЗМУ В НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКАХ КРІЗЬ ПРИЗМУ КУЛЬТУРНОЇ ТА ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ.	64
Мацука В. МЕНЕДЖМЕНТ ЖИВОЇ СПАДЩИНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КРЕАТИВНОГО ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ.....	68

Провальнюк Д., Колотуха О. ФОРТИФІКАЦІЙНА СПАДЩИНА КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ: МОДЕЛІ ІНТЕГРАЦІЇ У ТРАНСКОРДОННІ МАРШРУТИ.....	70
--	----

Шевченко Р. ГЕОМАТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИЗМУ У ПІРНІВСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ ВИШГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	73
---	----

Грабар М., Коваленко В. ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	76
--	----

Логістичні аспекти сталого туризму для громад

Смирнов І. , Теплюк О. СВІТОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГЕОЛОГІСТИКИ: ЛОГІСТИКА В АФРИЦІ.....	79
--	----

Щука Г. НОВЕ В ТУРИЗМОЛОГІЇ: ВІД СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ТУРИЗМУ ДО КЛІЄНТО-ОРІЄНТОВАНОГО КОНЦЕПТУ НІШІ.....	84
---	----

Смирнов І. ІМ'Я НА МАПІ: ОСТРІВ ФЕРНАНДО ПО (НИНІ БІОКО) У СКЛАДІ ДЕРЖАВИ ЕКВАТОРІАЛЬНА ГВІНЕЯ (ІСТОРІЯ, ГЕОГРАФІЯ, ЕКОЛОГІЯ І ТУРИЗМ).....	86
--	----

Кроссекторальні колаборації в розвитку територій

Крисінська Д., Кіптенко В., Попова В. ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ЖИВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ (LIVING LAB) У ВІДНОВЛЕННІ ТУРИЗМУ КУЦУРУБСЬКОЇ ГРОМАДИ (МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ).....	92
--	----

Успішні практики: застосування наукового знання для розвитку туризму та громад

Любіцева О. РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ (до 35- річчя кафедри країнознавства та туризму).....	96
---	----

Kołodziej D. W STRONĘ „ODPORNEGO” ZARZĄDZANIA ORGANIZACJĄ TURYSTYCZNĄ W POLSCE.....	99
---	----

Тищук І. ЦИФРОВІЗАЦІЯ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ: НОВІ ПІДХОДИ ДО ТРЕНУВАНЬ І АНАЛІЗУ НАВИЧОК.....	101
Малацай І., Рихліцька О. ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: ДОСВІД ПЕРЕЯСЛАВСЬКОГО СКАНСЕНУ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ...	104
Гаврилюк А. ВПЛИВ УНІВЕРСИТЕТІВ НА РОЗВИТОК ЛОКАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: СИНЕРГІЯ ОСВІТИ, НАУКИ І ПРАКТИКИ.....	107
Гулієв Е. ДОСВІД АЗЕРБАЙДЖАНУ В ДЕМОНСТРАЦІЇ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ ТА МОДЕЛІ ВІДНОВЛЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	110
Мойсей С. ПРОСТОРОВА СЕГМЕНТАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОПИТУ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ДЕСТИНАЦІЯМИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	112
Сірук В. ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКО- РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД.....	115
Парацій В. ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО КІН. 1920-1930-Х РР. І БЕРЕЖАНИ (ТЕРНОПІЛЬЩИНА). ДО ПІЗНАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ.....	118
Меліхова Т. ВПЛИВ СУЧАСНОЇ ЗАБУДОВИ НА ТУРИСТИЧНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ МІСТ.....	122

Проблеми збереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі

Мелько Л. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ: ТРАДИЦІЙНІ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПІДХОДИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	125
---	-----

Кривчун В. «МИРГОРОДСЬКИЙ ЯРМАРОК» ОЛЕНИ ЗВИЧАЙНОЇ ЯК ЛІТОПИС ГОЛОДОМОРУ: КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ І РОЛЬ ГРОМАДИ У ЗБЕРЕЖЕННІ СПАДЩИНИ.....	128
Винниченко І. МАТЕРІАЛЬНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ НА СВІТЛИНАХ ТА В ТВОРАХ ЧЕСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ.....	130
Куцов К. ЛИСТУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ УПРАВИ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ З ФОНДІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ КРАЙОВОЇ ПАМ'ЯТКОХОРОННОЇ СПРАВИ.....	135
Дупляк Т. ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	138
Гапій О., Гринюк Д., Довгань Н. НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ КРІЗЬ ПАМ'ЯТЬ: МЕХАНІЗМИ МЕМОРАЛІЗАЦІЇ ТРАВМ ВІЙНИ.....	141
Матвійчук Л., Філіпчук С., Панасюк А. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК І ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	145
Гаращенко А., Винниченко І., Хільчевська С. СИНАГОГИ КИЄВА ЯК ОБ'ЄКТИ ЕТНОЕКЗОГЕННОГО ТУРИЗМУ.....	148
Махорін Г. ВИДАТНІ ПОСТАТІ В ІСТОРІЇ СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ У ЖИТОМИРІ.....	151
Гетьманенко А., Яворська В. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ОДЕЩИНИ.....	156
Мазуранчик З. ЛЕКЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФОРМА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКА «ЗАМКИ ТЕРНОПІЛЛЯ».....	159
Олішевська Ю. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО ПІДХОДУ.....	162

Тодоров І. ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	165
--	-----

Матеріальні й духовні втрати населення Українського Полісся внаслідок російсько-української війни та їх подолання

Трачук О. ПОДОЛАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ І ДУХОВНИХ ВТРАТ ПОЛІЩУКІВ ПОЛІССЯ ЗА РАХУНОК РОЗВИТКУ КЛАСТЕРНОГО ЕТНОТУРИЗМУ.	168
--	-----

Отрошко Л. ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КИЇВСЬКОГО ПОЛІССЯ: ВТРАТИ ВНАСЛІДОК РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ.....	171
--	-----

Ємельяненко Я. ВІДНОВЛЕННЯ ПОЛІССЯ ЧЕРЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ РЕГІОНУ ТА ТУРИЗМ.....	178
--	-----

Природа як головний ресурс для різних видів туризму та основна принада для рекреації і відпочинку

Ільїна О., Ільїн Л. ОЗЕРНІ САПРОПЕЛІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ПЕРСПЕКТИВНІ РЕСУРСИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ.....	181
---	-----

Коцюба В., Матвієнко М. ЛАНДШАФТНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНЧА-ЗАСПИ У ФОРМУВАННІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	185
--	-----

Тищук І. СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	188
---	-----

Кривенкова Р., Ільющонок І. ОСОБЛИВОСТІ САКРАЛЬНИХ ТАЄМНИЦЬ ПІДЗЕМЕЛЬ МУКАЧЕВА: ПЕЧЕРИ МОНАХІВ.....	192
---	-----

Гіренко Н., Крамаренко Д. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ПОЛТАВЩИНИ.....	195
---	-----

Бартошак В., Фурка Л. ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ “ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН” У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	197
Гришай М., Колотуха О. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ АКТИВНОЇ РЕКРЕАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	199
Матвієнко М., Козлова Х. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «ПАРТИЗАНСЬКА СЛАВА» В КИЄВІ.....	202
Романова А. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ.....	205
Стафійчук В., Малиновська О., Матвієнко В. ПРИРОДА ОЛЕВЩИНИ ЯК ГОЛОВНИЙ РЕСУРС ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ.....	208
Поступна О., Бочаров Є. КЛІМАТИЧНА СТІЙКІСТЬ ГІРСЬКОЛИЖНОГО ТУРИЗМУ: АДАПТАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН.....	210
Горовцова М., Матвієнко М., Мельниченко В. ПРИРОДНІ КОМПЛЕКСИ УРОЧИЩА «ЛІСНИКИ» ЯК БАЗА ДЛЯ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЙНИХ ПРОГРАМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	213
Кривенкова Р., Якіма М. ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛОКАЦІЇ БАЗАЛЬТОВІ СТОВПИ (МУКАЧІВСЬКИЙ РАЙОН ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	216
Белікова М. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ, ТРАНСПОРТНОГО СУПРОВОДУ, ЕКСКУРСІЙ ТА ВІДВІДУВАННЯ МУЗЕЇВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА.....	219
Ільїн Л., Ільїна О. ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРИРОДНИХ ТА ШТУЧНИХ ВОДОЙМ УКРАЇНИ.....	221

Туристсько-рекреаційний потенціал як засіб досягнення цілей сталого розвитку та складник конкурентоспроможности територій

Кривенкова Р., Мельник А. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНО -РЕКРЕАЦІЙНОЮ ГАЛУЗЗЮ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	225
Чуєва І., Потапова Н., Винниченко І. УКРАЇНСЬКА СПАДЩИНА ГЕОРГІЯ ВЕГМАНА.....	227
Гринюк Д. ЗМІСВІ ВАЛИ ТА ДОТИ КИЇВЩИНИ ЯК НЕДООЦІНЕНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС: ПАРАЛЕЛІ КОЛЕКТИВНОЇ ПАМ'ЯТІ ВОЄННИХ ЧАСІВ ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДЕННЯ.....	231
Lemberskyi O., Lysenko Y., Mazurenko L. VIRTUAL TOURISM: PROSPECTS AND DEVELOPMENT IN UKRAINE...	236
Дідух Я. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ: ПОТЕНЦІАЛ ПРОТЕЗУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	238
Кривенкова Р., Леженцева О. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЄВОДИНА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК СКЛАДНИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІЙ.....	242
Нікішина О., Носова Н. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я.....	245
Trokhymets O., Staszewska A. SMART TOURISM AS A TOOL FOR ENHANCING COMPETITIVENESS IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	248
Піньковський В., Петренко І., Винниченко І. МІСЦЯ ПАМ'ЯТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ЯК ТУРИСТСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ: НІМЕЦЬКА СКЛАДОВА.....	250
Любченко В., Титарєва В. ВИННИЙ ТУРИЗМ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ.....	253
Плюшко Р., Головчук Ю. РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У СТАНОВЛЕННІ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ ТА ПІДВИЩЕННІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	256

Оболенцева Л. ТУРИЗМ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПЕРЕДУМОВИ, ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ.....	259
Папп В., Бошота Н., Огразанський В. РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ.....	262
Кравчук В., Колотуха О. ГЕОГРАФІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТУРИСТСЬКИХ САМОПУТІВНИХ ШЛЯХІВ УКРАЇНИ.....	265
Люта Д. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ТА ПІЗНАВАЛЬНО-ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	268
Головчук Ю. РОЛЬ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	271
Смоляк Ю. СКАЛАТСЬКИЙ ЗАМОК ЯК ОСЕРЕДОК ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА ТУРИЗМУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	274
Машіка Г. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІЙ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ..	276
Борозенко А. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ПІВДЕННО- СХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	278

Туризм та цілісність екосистем: від наукових засад до практик

Безносюк О. КОРЕКТНІСТЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ПРОСТОРОВИХ ПІДХОДІВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	281
Dziubińska A., Komańda M. CZY ORGANIZACJE MOGĄ UCZYĆ SIĘ OD ORGANIZMÓW ŻYJĄCYCH W EKOTONACH?.....	283

Васильчук В. ІСТОРИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	288
Парфіненко А. ТУРИЗМ В СИСТЕМІ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ: ВІД ЕКОНОМІКИ СПАДЩИНИ ДО ПОЛІТИКИ ВПЛИВУ.....	290
Гедін М. ТУРИЗМ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОСИСТЕМ.....	294
Любченко В., Карпович Н. ПТАШИНИЙ ТА ФОТОСАФАРІ-ТУРИЗМ: НОВІ ФОРМИ РЕКРЕАЦІЇ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ.....	297
Габчак Н., Габчак С. ЕКОТУРИЗМ І ІНФОРМАЦІЙНА ВІДКРИТІСТЬ: ВИКЛИКИ ПРИРОДООХОРОННИХ ПАРКІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	299

Що заважає Україні «розкрити» свій туристсько- рекреаційний потенціал?

Кривенкова Р., Фок О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНО -ГОТЕЛЬНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.....	303
--	-----

Штучний інтелект, віртуальна реальність, цифрові платформи у покращенні туристського досвіду та операційних процесів

Гапоненко Г., Євтушенко О., Шамара І. СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТРЕВЕЛ-БЛОГІНГ: ТРАНСФОРМАЦІЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	306
Поступна О., Євдошенко К. ПСИХОГРАФІЧНЕ СЕГМЕНТУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ VR/AR- ПРОДУКТІВ ЯК БАЗОВИЙ ФАКТОР СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ.....	308
Lemberskyi O., Lysenko Y., Mazurenko L. FORMATION OF DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM IN UKRAINE.....	311

Тищук І. DIGITAL-ІНСТРУМЕНТИ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ.....	314
Шамара І., Синицька А. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ ПІД ВПЛИВОМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ, ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	317
Зубехіна Т., Романюк В. ІННОВАЦІЙНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	320
Шевченко А. ЦИФРОВА РЕКОНСТРУКЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	323
Відомості про авторів	326

ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ ЯК РЕСУРС ДЛЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах глобалізації та зростання інтересу до культури, особливого значення набуває збереження та популяризація літературної спадщини. Вона є важливою складовою національного надбання, що відображає історію, ментальність і світогляд. Водночас літературна спадщина виступає не лише культурним феноменом, але й потужним ресурсом для розвитку туристичної діяльності. Її використання у сфері туризму сприяє поглибленню міжкультурного діалогу, формуванню позитивного іміджу держави на міжнародній арені та розширенню культурного простору сучасної України.

Поняття «літературна спадщина» охоплює сукупність текстів, документів, артефактів, місць, традицій і культурних практик, пов'язаних із життям і творчістю письменників, а також із літературним процесом загалом. Це динамічне явище, що формується на перетині літературознавства, історії культури, музеєзнавства й туризмознавства.

Відповідно до концепцій ЮНЕСКО, культурна спадщина поділяється на матеріальну та нематеріальну [1]. Такий поділ цілком можна застосувати і до літературної спадщини, яка має подвійну природу.

Матеріальна літературна спадщина охоплює об'єкти, що мають фізичне втілення. До неї належать:

будинки, у яких жили й працювали письменники (музеї-садиби Тараса Шевченка в Каневі, Івана Франка у Львові, Лесі Українки в Колодяжному);

пам'ятники, меморіальні дошки, бібліотеки та архіви (Національний музей літератури України в Києві, Харківський літературний музей, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України);

особисті речі, рукописи, перші видання творів, художні артефакти.

Ці об'єкти становлять матеріальну основу для створення культурно-туристичних маршрутів, музейних експозицій, фестивалів, екскурсійних програм.

Нематеріальна літературна спадщина охоплює духовні, символічні та інтелектуальні елементи, що не мають фізичної форми, але є важливою частиною національної культури. До неї належать:

- літературні тексти, усна народна творчість, традиції читання;

- образи й сюжети, що формують культурну ідентичність (наприклад, Шевченкове бачення України, поетичний міф Лесі Українки, філософська спадщина Григорія Сковороди);
- традиції вшанування письменників, проведення літературних фестивалів, конкурсів, читань, днів пам'яті.

Таким чином, матеріальні об'єкти формують просторово - змістовну основу літературного туризму, а нематеріальні – його смислове наповнення.

Використання літературної спадщини у туристичній діяльності сприяє поєднанню культурної освіти, емоційного досвіду та пізнавальної активності. Літературний туризм належить до видів культурного туризму, що базується на відвідуванні місць, пов'язаних із життям і творчістю письменників, або тих, які стали сюжетними просторами літературних творів [2]. Умовно можна виокремити кілька основних напрямів літературного туризму: 1) туризм місцями життєдіяльності відомих літераторів; 2) туризм шляхами літературного твору 3) бібліотечний туризм, який може проявлятися удвох напрямках: як відвідування великих бібліотек, архівів, де зберігаються рідкісні рукописи й перші видання; або ж як відвідування бібліотек, які мають архітектурну цінність [3].

В Україні домінуючим є перший напрям, підтвердження чого є мережа літературних маршрутів:

- Маршрут Тараса Шевченка: Київ – Канів – Звенигородка.
- Маршрут Івана Франка: Львів – Яремче – Станіславів (Івано-Франківськ).
- Маршрут Лесі Українки: Київ – Софіївка – Суми.
- Маршрут Михайла Коцюбинського: Вінниця – Яремче – Чернівці.
- Маршрут Марка Вовчка: Лубни – Київ – Полтава.

Отже, літературні маршрути дозволяють підкреслити важливі місця та події в житті українських письменників, створюючи можливість для читачів покращити своє розуміння української літературної спадщини [4].

Крім того, дедалі популярними стають літературні фестивалі, що поєднують туризм і культурну діяльність: BookForum у Львові, Kharkiv LitFest, Kyiv Book Arsenal. Вони приваблюють тисячі учасників і туристів, формуючи позитивний імідж України як сучасного культурного центру.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що літературна спадщина України є потужним культурним і туристичним ресурсом, здатним сприяти соціально-економічному розвитку держави та зміцненню її культурної ідентичності. Вона поєднує матеріальні та нематеріальні компоненти, які формують цілісний культурний простір, наповнений історичними, художніми та духовними сенсами. Використання цього потенціалу у сфері туризму сприяє не лише по-

пуляризації української літератури, а й підвищенню рівня культурної освіти суспільства, розвитку внутрішнього й в'їзного туризму, розширенню міжкультурних контактів. Літературні маршрути, фестивалі, музеї та меморіальні об'єкти перетворюють літературну спадщину з елементу культурної пам'яті на дієвий чинник сучасного туристичного простору. Завдяки цьому формується позитивний імідж України як держави з глибокими духовними традиціями та високим рівнем культурного потенціалу. У контексті глобалізаційних процесів саме літературний туризм може стати інструментом збереження національної ідентичності, водночас інтегруючи українську культуру у світовий культурний простір.

Отже, літературна спадщина України – це не лише пам'ять про минуле, а й активний ресурс майбутнього, що здатен об'єднати наукові, культурні й туристичні зусилля задля сталого розвитку суспільства та підвищення його культурного престижу у світі.

1. UNESCO World Heritage Convention. URL: <https://whc.unesco.org/> (дата звернення: 07.11.2025 р.)
2. Вітрук Н. О. Літературний туризм як перспективний напрямок культурно-пізнавального туризму на Рівненщині // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування, 2020. – С. 123-125.
3. Пацюк В.С., Дубачинська О.В. Теоретичні засади літературного туризму // Туристичний бізнес та гостинність: влада, бізнес, наука та освіта в єдиному векторі розвитку: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24 - 25 вересня 2025 року). Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2025. С. 151-154.
4. Літературні маршрути. URL: <https://travel-for-you5.webnode.com.ua/literaturni-marshruti/> (дата звернення: 07.11.2025 р.)

Рутинський Михайло

КУЛЬТУРНО-РЕПРЕЗЕНТАТИВНА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ – НАРІЖНА ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ АЙДЕНТИКИ НАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ЕТНОТУРИСТИЧНОЇ ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ

Споконвічний ворог – поневолювач і асимілятор – українського народу вкотре ставить собі за мету стерти з мап державу Україна чи принаймні максимально піддати сумніву право на національну ідентичність українців як на рівні міжнародних інституцій і глобальних медіа -ресурсів (у т. ч. ШІ), так і шляхом агресивної популяризації міфоаксіом російсько -імперської інтерпретації історії Сх. Європи. Пасти задніх у цій боротьбі за право на власну ідентичність – означає програти. Лише активно, згуртовано протистоячи цій збройній та інформаційній агресії, наше покоління зможе вижити, зберегти й зуміти прищепити

Культурна спадщина та природно-ресурсний потенціал у розвитку туризму та громад: наукові засади, практики, колаборація: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2025 р.) – К., ТОВ «Геопринт», 2025. – 336 с.

Упорядник І.Винниченко

За зміст, орфографію та стилістику тексту, а також за порушення авторських прав відповідальними є автори публікацій

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить його програму та результати студіювань науковців, педагогів і аспірантів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання сучасних концептів використання спадщини (від protect до use and develop), теорії музеології та пам'яткознавства в успішному розвитку громад і туризму, моделей, технологій та інструментів використання спадщини задля розвитку територій, логістичних аспектів сталого туризму для громад, кроссекторальних колаборацій в розвитку територій, успішних практик застосування наукового знання для розвитку туризму та громад, проблембереження і охорони культурної спадщини в освітньому процесі і науковому дискурсі, матеріальних і духовних втрат населення Українського Полісся внаслідок російсько-української війни та їхнього подолання, природи як головного ресурсу для різних видів туризму та основної принади для рекреації і відпочинку, туристсько-рекреаційного потенціалу як засобу досягнення цілей сталого розвитку та складника конкурентоспроможності територій, штучного інтелекту, віртуальної реальності, цифрових платформ у покращенні туристського досвіду та операційних процесів